

Indhold af lovforslag om udvidet producentansvar for emballage mv.

Juli 2024

Baggrund

Udvidet producentansvar for emballage betyder, at producenter får ansvar for deres emballage, når den bliver til affald, og at producenter derfor skal betale for affaldshåndtering af emballageaffald. For visse engangsplastprodukter skal producenter af disse også betale for renhold i det offentlige rum (oprydningsansvar).

Ved ændringer af miljøbeskyttelsesloven i 2020 og 2021 blev der indført regler og bemyndigelsesbestemmelser til at implementere emballagedirektivets og engangsplastdirektivets krav om etablering af udvidede producentansvarsordninger. Dette i overensstemmelse med affaldsdirektivets minimumskrav til udvidede producentansvarsordninger og med virkning fra 31. december 2024 som følge af implementeringsfrist.

Et bredt flertal af Folketingets partier indgik i august 2022 en politisk aftale om udmøntning af udvidet producentansvar for emballage og engangsplast. Udmøntning af den politiske aftale vil medføre en større omorganisering af affaldssektoren og der er derfor behov for at ændre de gældende regler og bemyndigelsesbestemmelser i miljøbeskyttelsesloven.

Lovforslagets formål

Lovforslaget har tre formål ift. emballage og engangsplast:

- 1) Ændre de gældende regler om udvidet producentansvar for emballage med henblik på at sikre hjemmel til ved bekendtgørelse af fastsætte de nærmere regler om producentansvarsordningen i overensstemmelse med den politiske aftale.
- 2) Præcisere de gældende regler om oprydningsansvar for visse engangsplastprodukter og udvidet producentansvar for fiskeredskaber, der indeholder plast, så det kan udmøntes i overensstemmelse med den politiske aftale.
- 3) Præcisere de gældende regler om udvidet producentansvar for drikkevarebeholdere og drikkebægre af engangsplast, som *ikke* er emballage, så det fremgår klart, at disse omfattes af samme regler og rammer som det udvidede producentansvar for emballage.

Med lovforslaget foreslås fortsat ikrafttrædelse d. 31. december 2024, hvilket svarer til den fastsatte direktivfrist for oprettelse af ordninger for udvidet producentansvar for emballage i emballagedirektivet. Miljøministeriet vurderer, at

der herefter er behov for en indfasningsperiode til den praktiske omstilling af hensyn til erhverv og kommuner. Med lovforslagets foreslås derfor, at reglerne for det udvidede producentansvar først får virkning fra 1. oktober 2025, og at det dermed først vil være fra 1. oktober 2025, at producenter skal afholde omkostninger til affaldshåndtering af emballageaffald, samt få overdraget affald. Dette medfører en risiko for, at Danmark modtager en åbningsskrivelse fra EU, fordi reglerne først får virkning 10 måneder efter direktivfristen.

Derudover indeholder lovforslaget også tilpasning af de gældende regler for det udvidede producentansvar for batterier med henblik på at implementere dele af batteriforordningen, som finder anvendelse fra 18. august 2025.

Det bemærkes, at der i lovforslaget i videst muligt omfang også er taget hensyn til forventet indhold af kommende ny emballageforordning, som forventes endeligt vedtaget ultimo 2024. Denne vil skulle implementeres ved senere ændring af miljøbeskyttelsesloven.

Lovforslagets indhold – udvidet producentansvar for emballage

Generelt

Med lovforslaget foreslås bemyndigelser til at miljøministeren kan fastsætte regler om:

- At producenter af engangsemballage, drikkevarebeholdere og drikkebægre af engangsplast har pligt til at være medlem af en kollektiv ordning. Producenter af genbrugsemballage er ikke omfattet af denne pligt, da de i regi af deres systemer for genbrugsemballage skal tilbagetage disse emballager, når de bliver til affald.
- At producenter betaler gebyr til staten til dækning af statens omkostninger til oplysningstiltag om genbrug, indsamlingsordninger og henkastet affald, samt en række understøttende administrative opgaver og et styrket producentansvarstilsyn, herunder tilsyn med free riders.

Emballageaffald fra husholdninger

Med lovforslaget foreslås bl.a. bemyndigelser til, at miljøministeren kan fastsætte regler om:

- At kommuner forpligtes til at varetage indsamling af emballageaffald som en del af den strømlinede indsamling, hvor plast-, glas-, pap-, papir-, metal- og mad- og drikkevarekartonaffald sorteres hos borgerne som i dag, uden at affaldet skal deles op i emballageaffald og ikke-emballageaffald.

- At kommuner forpligtes til at overdrage det indsamlede affald til kollektive ordninger, som forpligtes til at varetage den videre affaldsbehandling i overensstemmelse med krav til høj reel genanvendelse. Dette dog med mulighed for at lave undtagelser, hvis fx emballageaffaldets andel er lille. I disse tilfælde forpligtes kommuner til også at varetage den videre affaldsbehandling mod betaling fra producenter.
- At affald som udgangspunkt skal overdrages på en kommunalt udpeget plads, hvor kommunen omlaster affaldet. Hvis affaldet ikke omlastes, overdrages affaldet på et anlæg udpeget af den kollektive ordning. Indsamling og overdragelse skal ske med henblik på, at der kan opnås en høj reel genanvendelse (inden for rammerne af den strømlinede affaldsindsamling).
- At kommuner forpligtes til at tilrettelægge indsamlingen af emballageaffald på en omkostningseffektiv måde, samt at kommuner i en årlig rapport skal beskrive arbejdet med omkostningseffektiv indsamling.
- At producenter forpligtes til at betale producentgebyrer til kommuner for kommunernes varetagelse af opgaver vedrørende indsamling og i visse tilfælde også kommunernes varetagelse af den videre affaldsbehandling.
- At kommuner skal fastsætte og opkræve producentgebyrer, herunder ved brug af fordelingsnøgler for emballageaffald/ikke-emballageaffald og baseret på de faktiske omkostninger. Kommuner skal særskilt opgøre omkostninger til opgaver, der indgår i producentgebyrer.
- At Forsyningstilsynet overvåger og monitorer de kommunale producentgebyrer og udarbejder en årlig rapport om producentgebyrer.

De foreslåede bemyndigelser medfører, at miljøministeren på sigt kan fastsætte et serviceniveau for den kommunale husstandsneare indsamling af emballageaffald, som de kommunale producentgebyrer skal fastsættes på baggrund af. Omkostninger til ydelser udover det fastsatte serviceniveau skal afholdes af borgerne ved betaling af affaldsgebyrer. Serviceniveauet kan fastlægges, når datagrundlaget er tilstrækkeligt. Dette forventes at være i 2027. I en overgangsordning fastsættes krav om, at kommuner skal tilrettelægge affaldsindsamlingen på en omkostningseffektiv måde, jf. ovenfor.

For ikke-emballageaffald fra husholdninger:

Med lovforslaget foreslås bl.a. bemyndigelser til at miljøministeren kan fastsætte regler om:

- At kommuner forpligtes til at betale kollektive ordninger for affaldsbehandling af den del af det overdragede affald, som ikke er emballageaffald.

- At kollektive ordninger skal fastsætte og opkræve betaling fra kommuner, og at fastsættelsen skal ske ved brug af en fastlagt beregningsmetode, der baseres på nøgletal og fastsatte fordelingsnøgler for emballageaffald/ikke-emballageaffald

For emballageaffald fra affaldsproducerende virksomheder (erhverv):

Med lovforslaget foreslås bl.a. bemyndigelser til at miljøministeren kan fastsætte regler om:

- At emballageaffaldsproducerende virksomheder forpligtes til at varetage indsamling og affaldsbehandling af emballageaffald i overensstemmelse med krav til høj reel genanvendelse. Derved fastholdes gældende regler.
- At producenter forpligtes til at betale emballageaffaldsproducerende virksomheder for indsamling og affaldsbehandling af emballageaffald. Dette ved brug af en fastlagt beregningsmetode, der baseres på nøgletal og fastsatte fordelingsnøgler for emballageaffald/ikke-emballageaffald.

Lovforslagets indhold – engangsplastdirektivets producentansvar

Med lovforslaget præciseres bemyndigelser til, at miljøministeren kan fastsætte regler om, at producenter betaler oprydningssgebyrer til staten (Miljøstyrelsen) til dækning af kommuner og offentlige myndigheders omkostninger til renhold i det offentlige rum, samt at producenter betaler gebyr til staten (Miljøstyrelsen) til dækning af statens omkostninger til oplysningstiltag om at modvirke henkastet affald.

Lovforslagets indhold – implementering af batteriforordningen

Batteriforordningen er almen gyldig og bindende og gælder umiddelbart i dansk ret. Forordningens regler om producentansvar har virkning fra 18. august 2025.

Forordningen overlader dog på visse områder rum for medlemsstaterne til at fastsætte nationale bestemmelser. Lovforslaget indeholder således både en ophævelse og en tilpasning af gældende regler for det udvidede producentansvar for batterier, samt en række nye bemyndigelser til at supplere forordningen.